

Іменний фонд Мирослави Іванців Міжнародного Благодійного
Фонду відродження Києво-Могилянської Академії

Звіт Вишенської І.Г., канд. біол. наук, доцента кафедри екології, керівника
Центру досліджень екосистем, змін клімату та сталого розвитку НАУКМА

про виконання проекту

**«Аналіз видового різноманіття дослідних полігонів, визначення соцологічної
цінності окремих ділянок та їх ролі у збереженні екомережі степової зони»**

іменного фонду Мирослави Іванців МБФВКМА

Термін виконання проекту: 2017-2018

Аналіз видового різноманіття дослідних полігонів, визначення соцологічної цінності окремих ділянок та їх ролі у збереженні екомережі степової зони – це другий етап цілісного дослідження "Часова динаміка та просторовий розподіл видового різноманіття природно-заповідних об'єктів степової зони України". На цьому етапі виконання проекту роботи проводились у таких напрямках: формування картографічних матеріалів, складання видових списків дослідних полігонів, добір супутникових знімків, аналіз даних ДЗЗ, польові виїзди та складання геоботанічних описів на місцевості. В ході виконання роботи використовувались методи геоінформаційного моделювання та прогнозування, геопросторова інформація відкритих проектів даних супутникових знімків MODIS і Landsat, математико-статистичні методи, польові складання геоботанічних описів, камеральні методи, математичного моделювання, просторового аналізу.

Дослідні полігони на об'єктах природно-заповідного фонду (ПЗФ) були у двох областях Степової зони України – Донецькій та Херсонській, а саме: відділення Українського степового природного заповідника «Крейдова флора» (Донецька обл.), і Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна

Іменний фонд Мирослави Іванців Міжнародного Благодійного Фонду відродження Києво-Могилянської Академії

НААНУ, а також Лісостепової - НПП «Голосіївський» Київської області. Для них проведено добір супутникових знімків, завершується підготовка GIS шарів з основними показниками рослинності та уточнюється видовий склад фітоценозів. Аналіз видового різноманіття дослідних полігонів (часовий та просторовий), обробка матеріалів геоботанічних описів в програмі TURBOVEG в БЗ «Асканія-Нова», проведено аналіз часової динаміки видового різноманіття. З початку вегетаційного сезону 2017 р. здійснено дві наукові експедиції до заповідників: відділення Українського степового природного заповідника «Крейдова флора» (Донецька обл.), Біосферного Заповідника «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна НААНУ (Херсонська обл.).

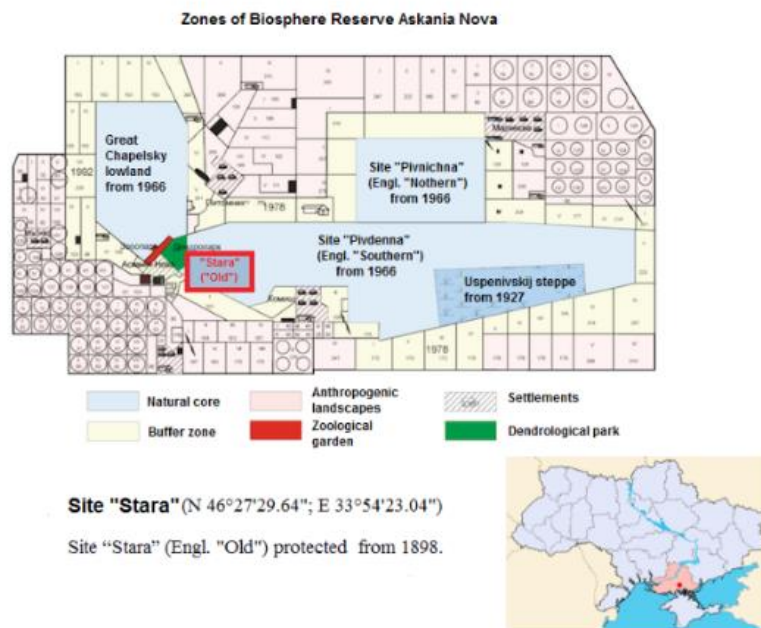

Fig. 1. The geographical location of site "Stara".

На дослідних полігонах відділення Українського степового природного заповідника «Крейдова флора» (Донецька обл.) виявлено і відібрано для подальшого аналізу 11 видів рідкісних трав'янистих рослин: *Crocus reticulatus*; *Epipactis atrorubens*; *Fritillaria ruthenica*; *Neottia nidus-avis*; *Ornithogalum boucheanum*; *Schivereckia podolica*; *Scrophularia cretacea*; *Stipa capillata*; *Stipa lessingiana*; *Stipa pennata*; *Stipa zalesskii*.

Іменний фонд Мирослави Іванців Міжнародного Благодійного Фонду відродження Києво-Могилянської Академії

В цілому, проведене дослідження засвідчило важливість моніторингу біорізноманіття для прогнозування змін в природних екосистемах та збереження видів, що відносяться до охоронних списків IUCN та Червоної книги України.

Результати дослідження впроваджені на практичних заняттях з курсів «Екологія рослин з основами ботаніки» БП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» та «Екосистемологія» МП «Екологія та охорона навколишнього середовища». Виконані і успішно захищені магістерська кваліфікаційна робота: Коваленко Наталія, МП-2р.н « Вплив кліматичних чинників на показники карбонового циклу лісових фітоценозів НПП «Голосіївський» (науковий керівник – Вишенська І.Г.), бакалаврські кваліфікаційні роботи: Пастушенко Анастасія Ігорівна «Динаміка біорізноманіття степових рослинних угруповань ділянки "Стара" Біосферного заповідника «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна НААНУ» (керівник – Вишенська І.Г.), Шевченко Оксана «Розроблення функціонального зонування НПП «Меотида» (науковий керівник – Спінова Ю.О.), курсова робота: Ломакіна А. О., 3 р.н. «Дослідження перспективності територій районів для включення до Смарагдової мережі України» (науковий керівник –Спінова Ю.О.).

За звітний період виконавці проекту брали участь у різних **наукових заходах:**

1. **Спінова Ю.О.** Презентація «Видове різноманіття біотопів долини Сіверського Дінця в перспективі формування екологічної мережі Emerald» в Інституті ботаніки ім.М.Г. Холодного НАНУ, 12 жовтня 2017р.
2. Пастушенко А.І., **Беляков С.О.** Часова динаміка біорізноманіття в межах структурного елементу екологічного ряду “Під” на ділянці “Стара” Біосферного Заповідника “Асканія-Нова” ім. Ф.Е. Фальц-Фейна НААНУ // Студентська наукова конференція «Суспільство, довкілля і зміна клімату», 13-14 березня 2017 року. НаУКМА, Київ
3. **Беляков С. О.**, Старенька А. Є., **Вишенська І.Г.** Кореляційний аналіз залежності ЧПП екосистем Степової зони України від біокліматичних параметрів // IV Міжнародна науково-практична конференції студентів, аспірантів і молодих вчених « Екологія Агросфери», 24-26 квітня 2017 р., НУБіП України, м. Київ, Україна

Іменний фонд Мирослави Іванців Міжнародного Благодійного Фонду відродження Києво-Могилянської Академії

---

4. Василюк О. В., **Спінова Ю. О.**, Про необхідність створення національного природного парку «Кальміуський» у Донецькій області // Матеріали науково-практичної конференції III екологічного Форуму «Екологія промислового регіону» (14 вересня 2018 р., Краматорськ) – Слов'янськ : ФОРМ Бутко В. І., 2018. – 376 с., С. 248-252.

5. Деревська К.І., **Вишенська І.Г.**, Панченко С.М., Рак О.О., Шевцова Л.В. Досвід проведення навчальних екологічних практик для студентів в установах Природно-заповідного фонду України // «Проблеми екології та еволюції екосистем в умовах трансформованого середовища». Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Чернігів, 11-12 жовтня 2018р. – С.316-322.

6. **Спінова Ю. О.**, Кучма Т. Л. Аналіз можливостей та перспективна схема Смарагдової мережі на території Донецької області - Ефективне функціонування екологічно стабільних територій у контексті стратегії стійкого розвитку: агроекологічний, соціальний та економічний аспекти // матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 28 груд. 2017). – Полтава : ПДАА, 2017. – 241 с., С. 204-206 (не увійшла до звіту 2017 р.)

7. **Спінова Ю. О.**, Василюк О. В. Втрачені об'єкти та території природно-заповідного фонду (1972-2017): Донецька область // Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Досвід та перспективи розвитку об'єктів природно-заповідного фонду Хмельниччини», до 5-ої річниці НПП «Мале Полісся» (м. Славута, 23-25 травня 2018 року). – Славута : Друкарня ТОВ Каліграф 2018. – 298 с., С. 56-59

8. **Спінова Ю.О.** Курс навчальних тренінгів для професійних природоохоронців від громадської організації «Українська Природоохоронна Група» (UNCG) в рамках польсько-українського проекту «Розвиток громадських екологічних організацій та їх співпраці для розширення мережі Емеральд в Україні», що реалізується Фондацією Природна Спадщина (Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Польща) та співфінансується Польсько-Американським Фондом Свободи в рамках програми RITA – «Зміни в регіоні», яку реалізує Фонд «Освіта для демократії».

9. **Spinova Yu.** Workshop “Academic Conference Presentations in English: Tips on Preparation, Structure and Visuals”, “Conference Abstracts:

Іменний фонд Мирослави Іванців Міжнародного Благодійного
Фонду відродження Києво-Могилянської Академії

The Academic Road to Everywhere”, “Academic Writing: Readability and Clarity”. Tampere University, Finland. А LINEA VII PhD конференція Докторської школи ім. родини Юхименків НаУКМА, 04-08 червня 2018 р.

За звітний період **опубліковано:**

1. Belyakov S.O., Gofman O.P., Vyshenska I. G. Modeling the dynamics of total precipitation and aboveground net primary production of fescue-feather grass steppe at Askania Nova according to global climate change scenarios //Biosystems Diversity, 2017, v. 25, n. 1, p. 16-24. ISSN 2520-2529. - doi: <http://dx.doi.org/10.15421/011703> . (Web of Science).
2. 50 рідкісних рослин Донеччини. Атлас-довідник / Перегрим М., Василюк О., Бронсков О., **Спінова Ю.** та ін. – К.: LAT & K., 2017. – 64 с.
3. **Belyakov S.**, Gofman O., **Vyshenska I.**, Zvegintsev S.: Analysis of grassland ANPP dynamics due to changes in climate variables at Ukrainian Biosphere Reserve ‘Askania-Nova’ // Ekológia (Bratislava), Vol. 36, No. 3, p. 235–246, 2017. DOI: <https://doi.org/10.1515/eko-2017-0020> (Scopus)
4. Смарагдова мережа Донецької області / Василюк О.В., **Спінова Ю.О.**, Садогурська С.С., Бронскова О.М., Казарінова Г.О., Бронсков О.І., Гончаров Г.Л., Чусова О.О., Яроцька М.О, Куземко А.А., Вашеняк Ю.А., Щерба Ю. — Харків, 2018. — 104 с.
5. **Spinova Yu.** as contributing author for the Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services for Europe and Central Asia/ Chapter 4: Direct and indirect drivers of change in biodiversity and nature’s contributions to people, IPBES, July 2018, 1150 P., pages 549-809. ([Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services for Europe and Central Asia](#))
6. **Вишенська І.Г.** Сукцесійні тренди широколистяних фітоценозів заказника «Лісники» НПП «Голосіївський» // Охорона,

Іменний фонд Мирослави Іванців Міжнародного Благодійного Фонду відродження Києво-Могилянської Академії

збереження та відтворення біорізноманіття в умовах мегаполісу. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 вересня 2017р., м.Київ.- С.234-241.

7. **Спинова Ю.**, Василюк А. Новые степные заказники созданы в двух областях Украины // Степной Бюллетень, весна 2017 N49.- С.19-20.

8. **Спинова Ю.**, Василюк А. Новые степные заказники в Донецкой области // Степной Бюллетень осень-зима 2018-2019 N 51-52- С.16-18.

Учасники проекту

1. Вишенська Ірина Георгіївна, канд. біол. наук, доцент кафедри екології
2. Дідух Яків Петрович, доктор біол. наук, проф., чл.-кор. НАНУ, професор кафедри екології
4. Беляков Сергій Олександрович, PhD студент 4 р.н
5. Спінова Юлія Олексіївна, PhD студент 3 р.н

Науковий керівник : канд.біол.наук, доцент кафедри екології ФПрН,
керівник Центру досліджень екосистем, змін клімату та сталого розвитку
І.Г.Вишенська